

**PAGLIPAY UG PAGSADYA!
PAMAHAYAG PASTORAL SA CBCP**

“Bulahan ang mga naningkamot nga managdait ang katawhan kay isipon sila sa Dios nga iyang mga anak” (Mateo 5:9)

Minahal nga mga kaigsoonan diha ni Kristo, dili ba matuod nga kitang tanan naningkamot nga makab-ot ang grasya nga pagatawgon nga mga “anak sa Dios?” Kon mao kini, nan kinahanglang makanunayon kitang maningkamot nga mahimong tigdala sa kalinaw niining panahon sa kahasol sa atong nasud. Ug kini nagpasabot og makanunayong pagdala sa gugma diin anaa ang pagdumot, pasaylo diin anaa ang sala, pagtoo diin anaa ang pagduhaduha, paglaum diin anaa ang kawalay-paglaum, kahayag diin anaa ang kangitngit, ug kalipay diin anaa ang kasub-anan (kinutlo gikan sa pag-ampo alang sa kalinaw ni San Francisco de Asis).

KALINAW: ATONG HINIUSANG TAWAG UG MISYON

Ang atong mga kaaway niining kalibutana dili ang atong isigkatawo, dili “unod ug dugo” (Efeso 6:12). Wala kita makigsangka sa mga gubat ginamit ang armas ug mga bala. Dili nato tuyo ang pagprotektar sa kaugalingon batok niadtong buot mopasakit kanato pinaagi sa pagsul-ob og mga bisti nga dili madutlan og bala, tungod kay ang mga gubat diin kita makigsangka espirituhanon man. Niining mga panahon sa kangitngit, diin anaa ang sobrang pagdumot ug kabangis, diin ang pagpatay daw kada adlaw na nagpanghitabo, diin ang katawhan naanad na sa pagbayloay og mga insulto ug sakit nga mga pulong diha sa *social media*, kami nanawagan sa mga magtotoo nga magpabiling lig-on diha sa atong hiniusang tawag ug misyon nga aktibong molihok alang sa kalinaw.

Apan matngoni aron dili masayop; kay bisan ang agalon nagaingon, “Ang akong kalinaw nga ihatag ko kaninyo dili sama sa ikahatag sa kalibutan” (Juan 14:27). Ang iyang kalinaw dili ang kalinaw nga mopauyon-uyon o magpabuntog lamang sa kadautan; kini wala usab magpasabot og paglikay sa panagsungi ug kagubot. Dili ba tinuod nga siya usab gisalikway sa iyang mga katagilungsod sa Nazareth? (Lukas 4:16-30). Dili ba gitawag man siyang buang sa iya mismong mga kaparentihan? (Markos 3:20-22). Dili ba gitawag man siyang “prinsipe sa mga demonyo”? (Markos 3:22-30). Dili ba gitawag siya nga parahubog ug nagmahal sa mga kobrador sa buhis ug makasasala? (Mateo 11:19).

Wala ba kita niya tudloi kon unsaon pag-asdang sa mga pagsulay samtang siya natulog sa sakayan, o milakaw ibabaw sa tubig taliwala sa bagyo? (Markos 4:35-40; Markos 6:45-52). Apan sama sa mga apostoles, kita usab dali abton og kahadlok ug kataranta. Bisan kon sama sa usa ka bata misugod na unta kita og lakaw ibabaw sa tubig sama ni San Pedro, naunlod pa gihapon kita tungod sa “kagamay sa atong pagtoo” (Mateo 14:31). Walay bisan unsa nga makapakalma kanato niining panahon sa kahasol gawas sa hilom nga pag-ila kaniya nga nagapaniguro kanato sa iyang makanunayong presensiya--- “Ayaw kahadlok; ako kini” (Mateo 14:27).

ANG BILI SA PAGSAKSI KANG KRISTO

Unsa may bag-o mahitungod sa mga pari nga gipangpatay tungod sa ilang pagsaksi kang Kristo? Unsa may bag-o sa mga modernong propeta nga gipahilom pinaagi sa maluibong mga bala sa mga binayrang kriminal? Unsa may bag-o mahitungod sa mga pangulong-alagad nga gisaway tungod sa ilang pagtuman sa mga katungdanan isip magbalantay nga nahisama sa persona sa ilang Pangulong Magbalantay? Nalimot ba kamo sa giingong “ang dugo sa mga martir mao ang binhi sa mga Kristiyano”? (Tertuliano). Kini mao ang nakapabuhi sa Simbahan human sa duha ka libo ka tuig. Ayaw kahadlok! Dili ba gisulti man sa agalon, “Ayaw kahadlok niadtong makahimo pagpatay sa lawas apan dili makapatay sa kalag. Hinonoo, kahadloki siya nga makahimo paglaglag sa lawas ug kalag ngadto sa impyerno” (Mateo 10:28)?

Dili na bag-o alang kanato ang pagyubit ug pagpanglutos. Ang atong kasinatian dili lahi sa giingon sa Salmista diha sa Salmo 64: “Gibaid nila ang ilang dila sama sa espada ug gipunting nila ang ilang dautang mga pulong sama sa mga pana. Giatangan nila ang matarong, ug sa kalit moasdang sila nga walay kahadlok.” Apan unsa man ang giingon sa Ginoo ngadto sa iyang mga tinun-an sa panahon nga sila gilutos ug gipakaulawan alang sa iyang ngalan? Miingon siya kanila, “paglipay ug pagsadya” (Mateo 5:12). Mao kini ang susamang mga pulong nga gigamit ni Papa Francisco aron pagsugod sa iyang

apostolikanhong pamahayag “*Gaudete et Exsultate*.” Mao kini ang mga pulong sa Ginoo alang niadtong gilutos ug gipakaulawan alang sa iyang ngalan. Uban sa tuyo sa pagtawag kanatong tanan aron maningkamot alang sa kinabuhi sa kasantos, si Papa Francisco nagaingon nga ang Ginoo dili buot nga kita “makuntento na lamang sa usa ka walay-lami ug igo-igo ra nga kinabuhi” (GE 1). Unsa may gitudlo kanato nga paagi sa pag-atubang sa paglutos? Paminaw sa unsay gisulti sa apostol San Pablo, “Kon may motunglo kanamo, panalanginan namo ang nagbuhat sa ingon. Kon lutoson, magpailob kami, kon pakaulawan, tubagon namo sa malumong mga pulong. Hangtud karon nahisama kami sa basura nga gisalibay diha sa yuta” (1 Corinto 4:12-13).

Ug unsa may atong buhaton mahitungod sa atong pagkabahinbahin? Unsa may atong buhaton sa atong isigka-“Kristiyano” nga walay nakitang sayop mahitungod sa mga pagpatay, kinsa igo lang mokatawa kon ang atong Dios gipanamastamasan na, ug sila nga miapil sa pagpakaylap sa mga dili tinood nga balita (*fake news*)? Dili ba ang Ginoo mismo nagpahimangno kanato nga kalabot sa mga gikinahanglan sa buhat alang sa kalinaw mao ang pagsinati sa mga pagsulay sa mga away-away? (Lukas 12:51-53). Aduna gayuy pipila kanato nga mopadayag sa pagtoo kang Kristo apan dali ra kaayo mahaylo sa mga basiyos nga saad ni Satanas. Hinumdumi siya nga mibaligya sa agalon bugti sa 30 ka sinsilyong pilak tungod kay gitugotan niya ang iyang kaugalingon nga magawngan ni Satanas? Sakto ang giingon ni San Pablo, “...maayo nga magkabahinbahin kamo aron makita kinsa gayud ang tinood kaninyo” (1 Corinto 11:19).

ANG MGA PAG-ANTUS SA MGA KABUS

Ang atong mga pag-antus isip pangulo sa simbahan dili ikatandi sa mga pag-antus sa mga kabus sa atong nasud. Wala ba nato madungog ang tiyabaw sa mga kabus nga “*squatter*” nga gibilanggo tungod sa “pag-istambay”? Nalimot ba sila nga alang sa mga walay kapuy-an nga mga kabus sa siyudad—ang mga gagmayng agianan nga nag-ulang sa ilang mga gubaon nga puy-anan ila usab nga gihimong ilang kusina, banyo, dapit sa kalingawan, ug dulaanan sa ilang kabataan? Nalimot ba sila nga kini silang nagpuyo sa mga gagmayng puy-anan mao ang dali ra usab nga maugdaw kon maigo sa mga sunog, tungod kay sila walay tarong nga mga kalsada? Wala ba nato mabati ang mga pag-antus sa mga *drug addict* nga gitawag og mga “dili tawo”, ug gisalikway isip kriminal sa panahon nga ang ilang ngalan maapil sa gikalisanan nga listahan sa mga tokhangonon? Oo, nasayud kita sa mga pag-antus niadtong nahimong biktima sa mga durugista, apan dili ba angay usab nato silang tan-awon isip mga tawo nga nanlimbasog usab nga maayo sa usa ka sakit? Dili ba angay usab nato silang tan-awon isip biktima nga nangayo og tabang? Magpabilin ba lamang kitang magpakabuta-bungol kon kita makadungog nga dunay mga tawo nga walay kalooy nga gipamatay sa mga walay-konsensiya nga mga mamumuno nga andam paghipos sa kinabuhi sa tawo sama’g basura? Wala ba nato tan-awa nga sa matag usa ka gikatahapan nga durugista nga pagapatyon, aduna usa’y asawa nga mabiyuda ug mga anak nga mailo nga mahabilin—sila nga dili gani halos makahatag og disente nga lubong alang sa ilang mga mahal sa kinabuhi? Dili na ba lamang kita magtagad kon ang mga puloy-anan sa mga kabus paga-utingkayon nga wala gani “*warrant*” gikan sa huwes, o kon ang mga gikatahapan nga durugista pagadakpon nga walay “*warrant*”, o bilanggoon bisan kon walay kaso?

Dili na ba lamang nato tagdon ang pag-antus sa mga tawo nga gisumbong sa mga kaso nga dunay kalabutan sa druga ug gipanghan-ok samag sardinas diha sa sobrang kapi-ot nga mga prisohan? Kaya ba natong hunahunaon ang pagtan-aw sa kadaghan nila nga anaa nagtingkagol sa prisohan, bisan kon nasayod kita nga mas gikinahanglan nila ang rehabilitasyon? Wala ba nato mabati ang mga pag-antus sa mga nitibo nga gipapahawa sa mga yuta sa ilang katigulangan aron pagtukod og mga kompaniya sa pagmina ug mga dam? Ug unsa may atong ikasulti sa atong mga katilingban nga pugos gipapahawa gikan sa ilang mga puloy-anan tungod sa kalisang nga mapagan sa mga panagsangka tali sa mga sundalo sa gobyerno ug mga rebelde? Unsa may atong bati-on kon ang atong kasundalohan mangamatay tungod sa walay hunong nga giyera tungod sa kakulang sa malinawong panagsabot-sabot? Aduna kitay panultihon, “Ang sakit sa kumayingking bati-on usab sa tibook lawas”. Dili kini kanunay tinood. Kay dili nato mabati ang sakit sa matag usa kon adunay mga bahin sa lawas nga daw naminhod tungod sa walay pagpakabana.

Alang niadtong nagpasigarbo sa ilang kaugalingong kinaadman niining kalibutana, niadtong arogante nga nag-isip sa ilang kaugalingon nga makinaadmanon ug nag-isip sa Kristohanong pagtoo nga walay-pulos, niadtong nanamastamas sa Dios isip bogo, haom ang mga pulong ni San Pablo, “Kay ang giisip nila nga binuang sa Dios mas maalamon pa kaysa kinaadman sa tawo ug ang ilang giisip nga kahuyang sa Dios mas lig-on pa kaysa kusog sa tawo” (1 Corinto 1:25). Ug kanila nga nagtamay sa atong pagtoo, kita mosulti uban ni San Pablo, “Gituyo pagpili sa Dios ang giisip sa tawo nga walay kapuslanan aron pakaulawan ang mga maalamon ug gipili niya kadtong giisip nga huyang aron pakaulawan ang mga tawong gamhanan. Gipili sa Dios ang mga sinalikway ug mga tinamay niining kalibutana ug ang gipakawalay bili sa mga tawo aron paghimong walay kapuslanan niadtong mga butang nga giisip nilang mahinungdanon aron wala gayoy makapasigarbo atubangan sa Dios” (1 Corinto 1:27-29).

ANG PAAGI NI JESUS

Buot kami nga magpahinumdum niadtong mga nangasuko tungod sa mga insulto nga pamahayag sa mga tawo nga anaa sa autoridad: hinumdumi unsa ang gitudlo sa Ginoo ngadto sa iyang mga tinun-an. Siya miingon, “Apan sultihan ko kamo nga namati kanako....Panalangini ang motunglo kaninyo ug pag-ampo kamo alang sa nagdaugdaog kaninyo. Kon may mosagpa sa inyong aping, ipasagpa usab ang pikas...” (Lukas 6:27-29). Ang panimalos dili gayud paagi ni Kristo. Dili paagi ni Jesus ang pagbalos og kadautan batok kadautan; dili gayud, kay mahimo natong buntogon ang kadautan pinaagi sa kaayo (Rom 12:21). Hangtud sa katapusang gutlo sa iyang gininhawa, wala siyay laing pulong kondili pasaylo alang sa mga nagdaugdaog kaniya, “Amahan, pasayloa sila kay wala sila masayod sa ilang gibuhay” (Lukas 23:34).

Adunay mga tawo nga nag-akusar kanamo nga kuno kalabot sa mga politikanhong lihok aron paglawgaw sa gobyerno. Wala nay mas halayo niini sa kamatuoran. Dili nato tuyo ang pagtukod og kalibutanong gingharian. Ang mga gingharian sa kalibutan motumaw ug mahanaw. Kita naningkamot lamang alang sa Ginharian sa Dios nga labaw pa niining kalibutana—aron makat-on kita sa pagpuyo sa kinabuhi “dinhi sa yuta maingon sa langit” (Mateo 6:10). Tungod sa mga panahon sa kasaysayan diin kita nahulog sa pagtintal nga molihok alang sa gahum politikanhon, kita igo lamang nga modungo uban ang kaulaw ug pag-ingon, dili na gayod kita mousab! Wala nato isangyaw ang bakak nga larawan sa Dios, sama nga siya igo lamang nga naglantaw gikan sa langit samag walay-kalooy nga diosdios nga naghulga kanato sa silot sa impiyerno sa tanang panahon. Ang atong Dios mao ang Dios nga gipadayag ni Jesukristo—ang Dios nga nagaluwas, usa ka Dios nga “puno sa pasaylo ug kalooy”, usa ka Dios nga kalabot sa atong kasaysayan, usa ka Dios kinsa—tungod sa iyang gugma alang kanato—hingpit nga nagbasiyo sa iyang kaugalingon, ug “nahimong kabus, aron nga pinaagi sa iyang kakabus, kita mahimong bahandianon” (2 Corinto 8:9)

ANG SIMBAHAN UG ANG GOBIYERNO

Ang Simbahan nagtahod sa politikanhong autoridad, ilabina sa mga opisyal sa gobyerno nga gipili sa paaging demokratiko, basta sila dili mosukwahi sa mga ulohang espirituhanon ug moral nga prinsipyo nga labi natong gimahal, sama sa pagtahod sa kabalaan sa kinabuhi, ang katibuk-an sa tanang minugna, ug ang ulohang dignidad sa persona sa tawo. Kami dili mga politiko nga pangulo, ug labi nang dili kami mga politikanhong kaaway sa gobyerno. Ang simbahan, sa tibuok kasaysayan, duyog nga nabuhi uban sa dili maisip nga mga bayhon sa panggobyerno. Ang simbahan daan na ug padayon nga makigtambayayong sa gobyerno (ilabina sa mga LGU ug kabaranggayon) sa daghang mga paningkamot alang sa kaayohan sa tanan, ilabina sa pagtubag sa mga panginahanglan sa labing makalolooy nga pundok sa katilingban. Usahay, gitawag namo ang among pakigtambayayong isip “*critical*”, aron sa pagpaila sa atong kalahian mahitungod sa mga labing mahinungdanong katuyoan, samtang nakig-alayon kami sa mga hiniusang mga pagpaningkamot. Kini nagpasabot nga mahitungod sa pipila ka mga hilisgutan, ang pakigtambayayong dili mahimong posible tungod sa among pagtoong espirituhanon ug moral, nga among hugot nga gisugyot, apan wala ipamugos sa mga dili modawat. Sa naasoy nga mga higayon, igo na kanamo ang pagbansay sa among katungod sa pagsupak subay sa among konsensiya. Among gidawat ang gitakda sa batakang balaod nga panagbulag sa simbahan ug estado, nga mao ang panaglahi sa papel niining duha diha sa katilingban. Kon mopadayag kami mahitungod sa pipila ka hilisgutan, kini among gihimo gikan sa punto de vista sa pagtoo ug moralidad, ilabina ang mga prinsipyo sa katilingbanong kaangayan, apan dili uban ang hunahuna sa katuyoang politikal o ideolohikal.

SIMBAHAN SA MGA MAKASASALA, GITAWAG SA PAGKASANTOS

Kami mapaubsanong miila nga kami Simbahan kansang mga sakop “dili angayan apan gipili” (*Miserando atque Eligendo*, ang motto sa pagka-obispo ni Papa Francisco). Kita usa ka simbahan sa mga makasasala nga gitawag sa paghinulsol ug sa samang higayon gitawag sa kasantos. Moduko kami sa kaulaw kon among madungog ang mga abuso nga gihimo sa pipila sa among mga kaubang pangulo sa Simbahan—ilabina niadtong giordinahan aron “molihok diha sa persona ni Kristo.” Kami moangkon sa among tulubagon sa ilang mga buhat, ug nagadawat sa among katungdanan sa pagbadlong kanila—sumala sa mandato nga gisangon sa mga adunay mas labaw nga autoridad diha sa Simbahan lukop-kalibutan. Kami mapaubsanon nga nagadawat sa daghan namong mga kahuyang ug kalapasan, kay kami tawhanon man lamang. Wala kami rason nga labanan ang among mga kahuyang binase sa among kalabutan sa tawhanong kahimtang, tungod kay among gipadayag ang pagtoo sa Dios nga miambit sa tawhanong kahimtang, aron paghatag og sumbanan kon unsa ang matuod nga pagkatawo diha sa iyang anak nga si Jesukristo. Miambit kami sa kalig-on gikan kang San Pablo, kinsa hugot nga nangaliyupo sa Ginoo nga tangtangon ang iyang kahuyang, apan gitubag uban niining pasalig, “Igo na kanimo ang akong grasya,

kay diha sa imong kahuyang, mapadayag sa hingpit ang akong gahum. Kon huyang ako, lig-on hinoon ako” (2 Corinto 12:9).

TAWAG SA PAG-AMPO UG PAGPUASA

Sa Julio 16, 2018 atol sa pangilin sa Bulahan Inahan sa Bukid sa Carmen, ang bukid nga nahimong kalabot sa maisogon nga hagit ni propeta Elias sa paglaban sa Dios (2 Hari 18), kita mogahin og usa ka adlaw sa pag-ampo ug pagpuasa, samtang mangaliyupo sa Diosnong kalooy ug kaangayan alang niadtong nanamastamas sa Balaang Ngalan sa Dios, niadtong nagpakaulaw ug naghimog sayop nga pagtumo-tumo, ug alang niadtong naghimo sa pagpatay o nagtudlo nga husto ang pagpatay isip paagi sa pagpakig-away sa kriminalidad sa atong nasud. Kami nagadapit kaninyo sa pagduyog kanamo, inyong kaobispohan, sa paghimo og tulo (3) ka adlaw nga pagpuasa, pag-ampo ug paghatag og limos gikan sa Julio 17 hangtud 19, 2018.

Amo kamong gisalig, among mahal nga katawhan sa Dios, ngadto sa inahanong pag-amoma sa babaye diin gisalig ni Jesus ang iyang “Pinanggang Tinun-an” ug miingon, “Ania ang imong anak!” (Juan 19:26). Kami, sa among bahin, nagatutok kaniya—atong inahan sa pagtoo—uban ang gugma isip mga anak. Maria, inahan sa simbahan, paduol kanamo ilabina sa panahon nga daw kawad-an kami sa paglaum ug mahutdan sa bino sa pagtoo, paglaum ug paghigugma (Juan 2:1-11). Tudloi kami sa pagbuhat sa unsa lamay gipangayo sa imong Anak. Ug kon maluya kami taliwala sa paglutos, mobarog unta kami uban kanimo sa tiilan sa krus ug maangkon pagbalik ang kusog gikan sa dugo ug tubig nga midagayday sa samarang kilid sa imong Hinigugmang Anak, among Ginoo ug Manluluwas, si Jesukristo. Amen.

Alang sa kahugpungan sa mga Katolikong Kaobispohan sa Pilipinas,

Most Rev. Romulo G. Valles, DD
Arsobispo sa Davao
Presidente, CBCP
Julio 9, 2018